

ETSINTÄKOE

on palveluskoiralajien moniottelu

Etsintäkoe on palveluskoiralajeista vähiten tunnettu. Se on monipuolinen laji, jota voidaan kutsua myös palveluskoiralajien moniotteluksi. Ei ihme, sillä etsintäkokeen monivaiheisuus ja vaihtelevuus on innostavaa ja palkitsevaa niin koiralle kuin ohjaajallekin.

Teksti: NOORA VALKILA Kuvat: AINO PIKKUSAARI

-Aiemmin etsintäkoe saatettiin mieltää haku- ja jälkikoiren eläkelajiksi, lajista nelisen vuotta sitten innostunut Tampereen Vetokoiraseuran puheenjohtaja Pia Alho kertoo. Seura on järjestänyt myös etsintäkoekoulutuksia ja -kokeita.

Alho on kuitenkin huomannut etsintäkokeen nostaneen viime vuosina päätään ja harrastajakin löytyvän ainakin Tampereen seudulta jo ihan kivasti.

- Parasta lajissa on monipuolisuus, harjoittelun hauskuus ja haastavuus ja kokeiden hyvä henki, hän sanoo empimättä.

Etsintäkokeen harrastajissa on paljon jäljen ja haun harrastajia, sillä näiden lajien maasto-osuudet ovat josta-kuinkin samanlaiset kuin lajien omissa koesuorituksissa ja ne ovat suuritöisimmät koulutettavat.

Kaikki tervetulleita mukaan

Pia Alho on pitkän linjan koiraharrastaja, joka tykkää omien sanojensa mukaan ”raapia koiran kanssa yhdessä päätään”.

- En tahdo pelkästään kouluttaa koiraa koiran perään johonkin itse hyvin hallitsemaani lajiin, vaan nautin myös uuden opettelusta.

Etsintäkokeessa loistavat vahva-

moiset, motivoituneet ja toimintakykyiset koirat. Sellaiset, jotka jaksavat tehdä pitkän koepäivän läpi yhä uudelleen täysitehoisia suorituksia. Alhon omaan treeniporukkaan kuuluu labradorinnoutajien lisäksi esimerkiksi suursnautsereita, saksanpaimenkoiria, bordercollieita ja belgianpaimenkoira malinoiseja.

Vain palveluskoiraroduilla on optio osallistua etsintäkokeeseen, mutta mikään ei estä harrastamasta lajia minkä vain rotuisen kanssa.

- Palveluskoirayhdistyksiin ovat yleensä aina tervetulleita aktiiviset, sitoutuneet harrastajat. Vaatimuksena ei pitäisi olla kilpaileminen vaan mieleinen harrastaminen, joka saattaa jossain vaiheessa johtaa myös kokeisiin. Etsintäkokeeseen harjoittelu on se hauskin vaihe, Pia hymyilee.

Kilpailumuotona etsintäkoe sopii kaikenikäisille koirille, sillä osasuoritukset eivät yksittäin ole fyysisesti kovin vaativia. Vanhempikin koira selviytyy hyvin, kunhan se osaa levähtää aina odotteluajana.

Nuorelle koiralle laji opettaa malttia ja pitkäjänteisyyttä – toki myös omistajalle. Monen eri lajin yhtäaikaisten opettaminen koiralle vaatii omistajalta tavallista suurempaa suunnitelmallisuutta, selkeyttä ja johdonmu-

kaisuutta koulutuksessa. Sekä tietysti myös harjoitteluajaa.

Kokeen kuusi osaa

Etsintäkokeeseen kuuluu muista palveluskoiralajeista tutun tottelevaisuusosuuden lisäksi viisi erillistä maastoosuutta: jälki, henkilöhaku, pudonneen esineen noutaminen, tarkkuusetsintä ja esine-etsintä.

Kaikki osat suoritetaan koepäivän aikana, joten suoritusten välillä koiran tulisi osata rauhoittua ja kerätä voimia seuraavan osa-alueen suorittamista varten.

Jälki on alokasluokassa 300 metriä pitkä ja 40 minuuttia vanha. Muissa luokissa matkat ovat 400 ja 500 metriä ja jäljen ikä 50 ja 60 minuuttia. Koira etsii jäljen etsintälinjalta, joka on luokittain 20, 30 tai 40 metriä pitkä. Jäljelle jätetään neljä jälkiesinettä, jotka ovat keppejä.

Henkilöetsintäalue on kaikissa luokissa kooltaan 100 x 100 metriä. Alueelle on piiloutunut kaksi maalimiestä, jotka koiran tulee löytää ja ilmaista. Suoritus on luokittain muutoin sama, vain 3-luokassa toinen maalimiehistä on umpipiilossa, ja etsintään käytävissä oleva aika lyhenee.

Pudotetun esineen noutaminen on maastossa tapahtuva, hyvin pit-

Keijo nuuhkimassa tarkasti pikkesineruutua. Etsintäkokeen tarkkuusetsinnässä koiran pitää löytää kolme kertaa kolmen metrin kokoisesta ruudusta pieni, kolikon kokoinen esine ja ilmaista se.

kä noutoliike. Koira ja ohjaaja kulkevat ensin yhdessä määrätyn reitin. Ohjaaja pudottaa reitille esineen merkityssä paikassa. Koiralle ei saa näyttää esineen pudottamista. Määrätyn matkan jälkeen ohjaaja tekee täyskäännöksen ja pysähtyy. Koira seuraa ohjaajaa vapaana. Tuomarin luvalla ohjaaja lähettää koiran noutamaan esineen ja koiran tulee viivyttelemättä juosta noutamaan esine ja luovuttaa se ohjaajalle.

Tarkkuusetsintää kutsutaan myös "pikkuesineruuduksi". Koiran pitää löytää kolme kertaa kolmen metrin kokoisesta ruudusta pieni, kolikon

kokoinen esine ja ilmaista se. Esine voi olla kevyesti peitetty, mutta sitä ei saa kaivaa maan sisään. Usein esineinä käytetään kolikoita ja vastaavan kokoisia pieniä esineitä. Kun koira on ilmaissut esineen, ohjaajan on löydettävä esine minuutin kuluessa.

Esine-etsinnässä koira etsii maastoon tallatulta 50 kertaa 50 metsin kokeiselta alueelta luokasta riippuen yhden, kaksi tai kolme esinettä viiden minuutin aikana. Esineet ovat tavallisinimukia, hanskoja, lapsen kenkiä tai muita vastaavan kokoisia käyttöesineitä. Koiran pitää tuoda esine ohjaajalle käteen.

Tottelevaisuusosio on kaikissa palveluskoiralajeissa samanlainen.

Hyvä pössis tärkeintä

Jälki- ja hakuasiat olivat Pia Alholle ja hänen labradorinoutajalleen Keijolle, 7, jo entuudestaan tuttuja. Jäljellä kaksikko oli jo käynyt kokeisakin, mutta haussa on ollut hiukan haasteita.

- Kuulin, että etsintäkokeessa on hiukan helpompi hakuosuus verrattuna hakukokeeseen ja kiinnostuin heti, Alho muistelee.

Vuonna 2017 Alho otti enemmän selvää etsintäkokeen vaatimuksista

Jonna Kuittinen harrastaa etsintäkoetta suursnautserinsa Reinon kanssa ja Pia Alho labistensa Jehun ja Keijon kanssa. - Reilu vuoden ikäinen Jehu tosin harjoittelee vasta hiljaksen lajin alkeita, Pia kuvailee.

ja ryhtyi itsenäisesti harjoittelemaan kokeen osien perustaitoja.

- Aina kun tuli ongelmia tai en tiennyt miten edetä, soittelin tai laittelin videoita kokeneemmille koiratutuille ja pyysin apua. Onneksi sain yhden osaavamman kaverin, Jonna Kuittisen suursnautserinsa Reinon kanssa harjoittelemaan kanssani, Pia kiittelee.

Tärkeintä Alholle on ollut alusta saakka pitää etsintäharjoitukset hyväntuulisina. Jos joku asia ei koiran kanssa etene, hän ei käytä kovia otteita vaan hakee uutta tulokulmaa asiaan.

- Hyvä pössis on tekemisemme ydin. Meillä ei ole paineita menes-

tyä tai tavoitella täydellisyyttä vaan pitää yhdessä hauskaa.

Pian Alho on myös vuosikymmenten varrella oppinut, että ohjaajalla on aina lupa kehittyä, vaikka välillä toimisikin epäselvästi tai huonosti.

- Olen käynyt melkoisen päivityksen koiranohjaajana ja peiliin on saanut katsoa monta kertaa. Onneksi tämä kehittyminen ja paremman tekemisen jahtaaminen lajissa kuin lajissa ei varmaan lopu koskaan, hän nauraa.

Lajihaasteet opettavat

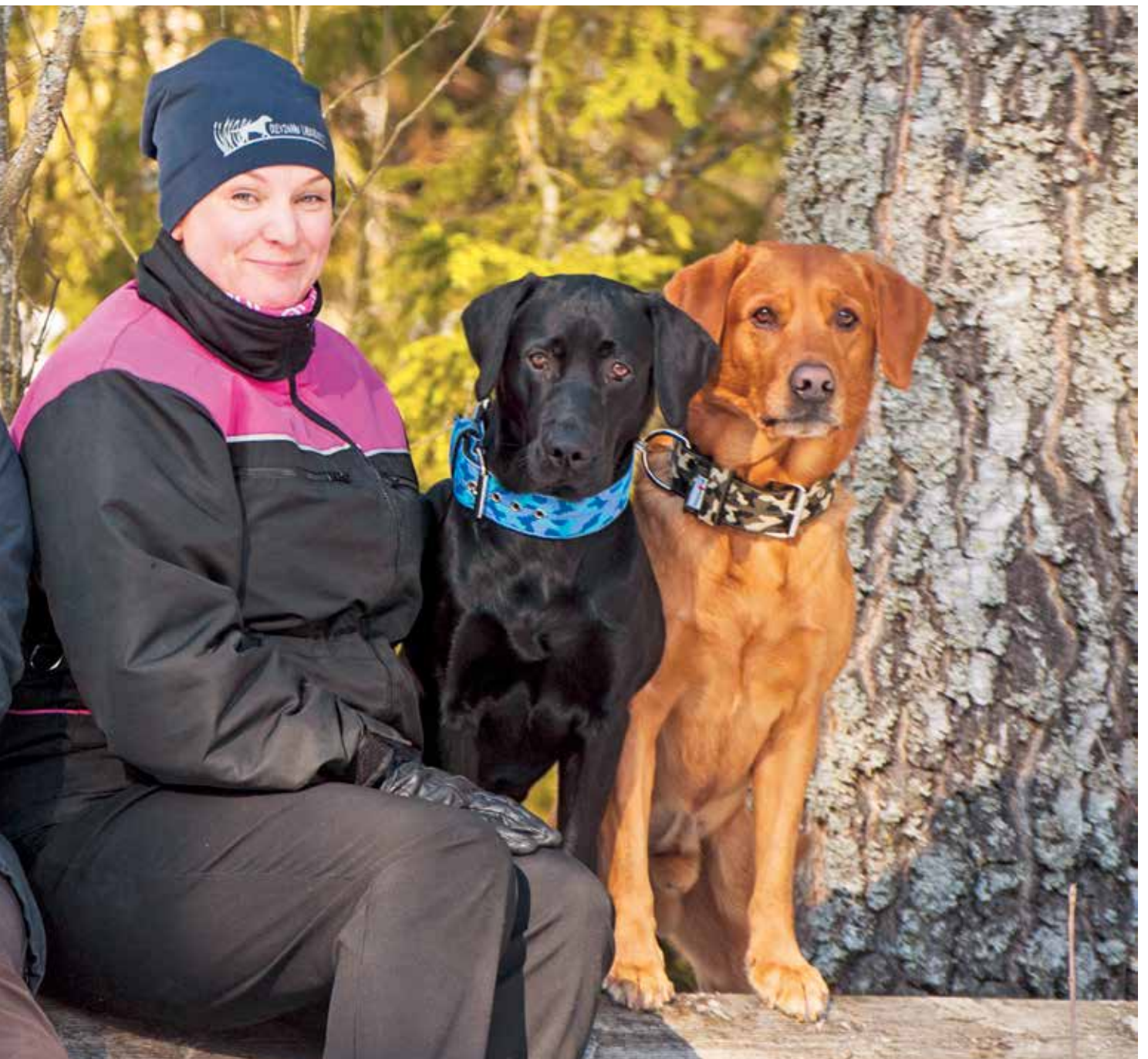
Rento, mutta säännöllinen harjoittelu on tuottanut tulosta ja Pia Alho on

suorittanut Keijon kanssa etsintäkokeen ykkösluokan pari vuotta sitten. Nyt haaveillaan hiljakseen kakkosluokan läpäisemisestä.

Toki mutkiakin on mahtunut matkaan. Haasteita koirakolle on tuottanut esimerkiksi tarkkuusetsintä.

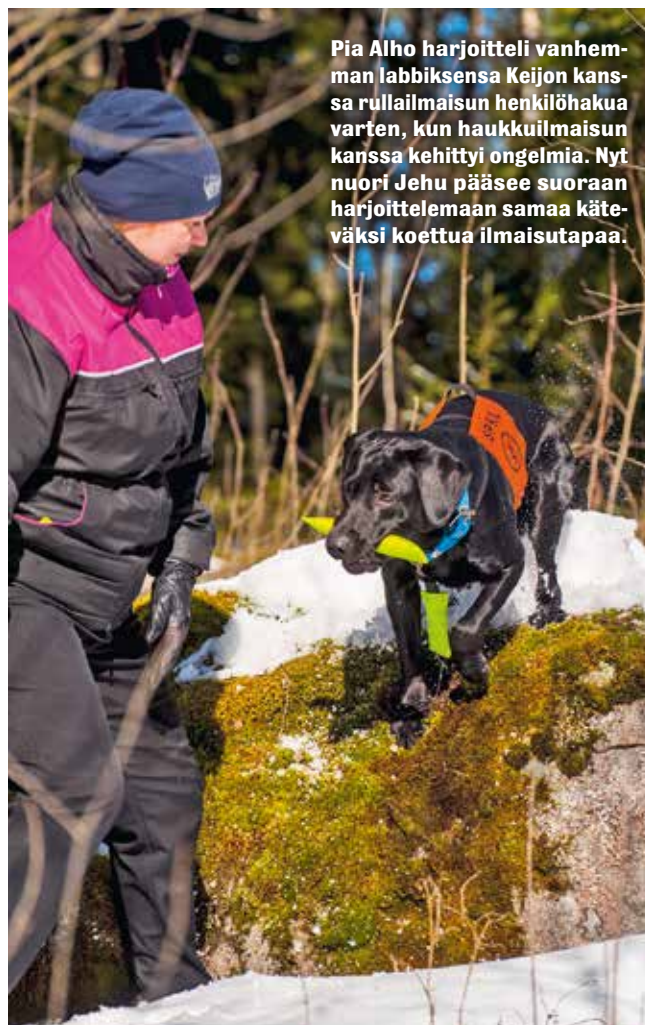
- Keijo on menevä ja itsenäinen koira, joka tahtoisi aina paahtaa kovaa, eikä nysvätä pientä ruutua, Pia kertoilee.

Kärsivällisyyden kasvattamisen lisäksi on harjoiteltu kokonaan uusi ilmaisu henkilöhakuun. Jostain syystä yli vuosi sitten Keijo ei näet enää malttanut ilmaista kohdetta haukku-

Pia Alho treenaamassa pudotetun esineen noutoa Jehun kanssa. Tätä voi harjoitella vaikka ihan kotipihalla, eikä luminen maakaan ole este.

Pia Alho harjoitteli vanhemman labbiksensa Keijon kanssa rullailmaisun henkilöhakua varten, kun haukkuilmalaisun kanssa kehittyi ongelmia. Nyt nuori Jehu pääsee suoraan harjoittelemaan samaa käteväksi koettua ilmaisutapaa.

malla loppuun saakka.

- Tulimme risteyskohtaan, jossa oli päätettävä, jätänkö lajin vai ope-tanko koiralle uuden ilmaisun, Alho kuvailee.

Pia päätti ottaa ongelman haasteena ja opetti Keijolle rullailmaisun.

- Nyt Keijo tarttuu löydön tehtyään kaulassaan roikkuvaan rullaan, tuosen minulle ja johdattaa minut sitten maalimiehen luo. Tässäkin saimme paljon apua kokeneemmilta harrastajilta ja nyt voin itsekin auttaa aloittelevia hakuharrastajia rullailmaisun kanssa.

Alho painottaa, että koiran hyvä viritys eritempoisiin suorituksiin on tärkeää, sekä tietysti se, että tottelevaisuus on hallussa.

- Itse en todellakaan treenaa kaikkia osia ikinä putkeen samana päivänä ja johdattelen koiraa aina kyseisessä osiossa tarvittavaan tilaan. Keijo on työmyyrä, joka kyllä sitten yksittäisessä koetilanteessa jaksaa keskittyä ja panna parastaan.

Kaikki harrastukset tukevat toisiaan

Etsintäkokeen lajien lisäksi Pia Alho harrastaa labradorinnoutajiensa kanssa mejää (metsästyskoirien jäljestämiskoe), noutajien rodunomaisia lajeja, hajuerotteluhommia ja syksyisin hän on mukana metsästyksessä varmistamassa, että saalis saadaan talteen. Metsästyskortin maalla kasvanut, luonnossa viihtyvä nainen suoritti jo 12-vuotiaana.

- Ainakin tähän saakka esimies on hyväksynyt, että aloitan kesälomani aina kyyhkynmetsästyksen alkaessa 10. elokuuta, hän nauraa.

Silloin pk-lajit jäävät sivummalle, mutta Alho ei pidä sitä yhtään huonona asiana. Tekemisen vaihtelevuuden ylläpitää koirien kiinnostusta ja eri puuhat tukevat toisiaan. Metsästyshommissa koira saa monipuolisesti liikkua erilaisissa mastoissa, joka tukee etsintäkokeen virallista tarkoitusta: "Selvittää koiran suorituskyky selviytyä erilaisista etsintätehtävistä

tä vaihtelevissa ja vaativissa maasto-olosuhteissa."

Myös esimerkiksi hajuerotteluharjoituksista on Alhon mukaan valtavasti hyötyä etsintäkokeessa.

- Koiran hyvä kyky ja innostus käyttää nenäänsä vahvistaa kaikkia etsintäkokeen osia.

Pia Alho on harrastanut kymmenisen vuotta suojelua silloisten saksanpaimenkoiriensa kanssa ja kisasikin lajissa. Pikkuhiljaa kiinnostuksen kohteet vaihtuivat ja ensimmäinen labradorinnoutaja Keijo tassutteli taloon vuonna 2014. Suojelun sijaan kansalliset lajit ovat vieneet mennessään, eikä loppua näy.

- Toki noutajankin kanssa voisi jollain tasolla harrastaa suojelua, mutta pyrin aina puhumaan sen puolesta, että annettaisiin rodun ja koiran ominaisuuksien johdattama tietyn lajin pariin. Ja jos se ei sovi, katsotaan toinen laji, josta tykkää sekä koira, että omistaja, Pia neuvoo.

- Monipuolisuus harrastusmaailmassa on vain valttia.

Jälkiosuudessa etsintälinjalle jätetään jälki jälkiesinettä (keppejä), jotka koira etsii ja nostaa maasta. Keijo suuntaa nenä maassa jälkiesineen luo.

Etsintäkokeen henkilöetsintäosuudessa koira ilmaisee löytämänsä henkilön. Reinö näyttää mallia haukkumalla kuuluvasti.

Pudotetun esineen noutaminen on Keijolle tuttua puuhaa.

Kotipuuhaa kannattaa

Mikäli etsintäkoetta kiinnostaa, lajista voi ottaa vinkkiä omaan kotiharjoitteluun, vaikkei varsinaiseen etsintäkokeeseen tähtäisikään, Pia Alho kannustaa. Vain luovuus on rajana.

- Esimerkiksi esine-etsintää voi helposti harjoitella ihan kotipihalla tai sisätiloissa ja koira varmasti tykkää puuhastelusta.

Alho itse jättää välillä koko perheen koiralauman, johon kuuluu omien labradorinnoutajien Keijon ja Jehun lisäksi myös miehen labbis Ripa ja hovawart Kox, eteiseen odottamaan. Sitten hän vapauttaa ne etsimään kotiin piilotettuja nameja tai lelua.

- Koirat nauttivat yksinkertaisen takin skabailusta, kuka löytää jotain ensin, Pia vinkkaa.

Veljen lapsia Alho käyttää joskus piiloutuvina henkilöinä. Lapset saavat myös toimia häiriöinä, kun hän harjoittelee Keijon tai Jehun kanssa pihalla esimerkiksi tarkkuusetsintää. Koiran pitää keskittyä etsimään pien-

tä esinettä ruudusta, vaikka pikku-poika melskaisikin ympärillä.

- Helpointa on istuttaa pieniä harjoituksia ihan omaan arkeen. Silloin niitä tulee säännöllisesti tehtyä ja välttyy vaivalta ajaa aina varsinaiselle harjoituspaikalle, hän toteaa.

Erilaisten ja tiuhaan toistuvien harjoitusten myötä koira myös oppii heti etsintäkokeessa tarvittavaan vaihteluun eli siihen, että välillä tehdään täysillä ja välillä tarkasti.

- Ja koko ajan pitää olla hyvä tekemisen meininki päällä.

Aktiivinen treeniporukka kantaa

Kotipuuhaa lisäksi Pia Alho harjoittelee etsintäkoetta oman seuransa, Tampereen Vetokoiraseuran porukassa. Toisinaan lähdetään metsään harjoittelemaan jonkun kaverikoirakon, esimerkiksi Jonna Kuittisen ja suursautseri Reinon kanssa.

Maaliskuun lopulla porukka odottelee kuumeisesti lumien sulamis-

ta, jotta treenit saataisiin kunnolla käyntiin. Kokeita ei myöskään voida järjestää, jos maastossa on lunta siinä määrin, että siellä liikkujan jäljet näkyvät.

Alho on erittäin kiitollinen siitä, että hänellä on ympärillään aktiivista koiraporukkaa, joka tekee yhdessä toisilleen juttuja.

- En ihan ymmärrä nykyistä kursien shoppailukulttuurin ideaa, kun koiraihmiset voivat ihan vastavuoroisesti auttaa toinen toisiaan.

Vaikka etsintäkoetta paperilla kuulostaisi haastavalta, Pia uskoo ohjaajan, jolla yhtään on koirakokemusta, pääsevän lajiin kiinni.

- Varsinkin, jos löytää hyvän ja kannustavan treeniporukan läheltä.

Yhdessä on muutenkin hausempi seurata koirien edistymistä ja voi tukea toinen toisiaan haasteiden halki.

- Jokainen koirakko, joka jaksaa upeasti harjoitella kaikkia etsintäkokeen osa-alueita on ilo monelle silmäparille.